

INGEZONDEN.

AEDES OF AËDES.

Collega VAN WALSEM heeft met zijn opmerking over de juiste schrijfwijze van het woord Aëdes volkomen gelijk. Het is inderdaad wenschelijk, dat wij medici, behalve de puntjes op de i, ook waar het pas geeft, de titteltjes op de e zetten.

Amsterdam, 29 September 1928.

SNIJDERS.

RIJKS-SEROLOGISCH INSTITUUT TE UTRECHT.

Halfjaarlijksch onderzoek der op 1 October 1928 in omloop zijnde antitoxische sera.

Aard van het serum	Serieletter en -nummer.	Aanvangssterkte in AE per cM ³ minstens	Sterkte op 1 October 1928 in AE per cM ³ .	Onderzoek op steriliteit.	Opmerkingen.
Serum antiphthericum equinum	A No. 12	300	300	steriel	volwaardig
	A „ 13	300	300	steriel	volwaardig
	A „ 14	300	300	steriel	volwaardig
	A „ 15	300	300	steriel	volwaardig
	B „ 3	600	600	steriel	volwaardig
	B „ 4	600	600	steriel	volwaardig
Serum antiphthericum ovinum	C „ 4	100	100	steriel	volwaardig
	C „ 5	100	100	steriel	volwaardig
Serum antitetanicum equinum	D „ 10	2 (250) *)	2 (250)	steriel	volwaardig
	D „ 11	2 (250)	2 (250)	steriel	volwaardig
	D „ 12	2 (250)	2 (250)	steriel	volwaardig
	E „ 9	4 (500)	4 (500)	steriel	volwaardig
	E „ 10	4 (500)	4 (500)	steriel	volwaardig
	E „ 11	4 (500)	4 (500)	steriel	volwaardig
	F „ 2	6 (750)	6 (750)	steriel	volwaardig

*) De cijfers tusschen haakjes geven het aantal nieuwe internationale eenheden aan; dit wordt verkregen door het aantal eenheden van EHRLICH met 125 te vermenigvuldigen.

Alle deze sera zijn, ongeacht de volwaardigheid, niet langer dan één jaar geldig en moeten zonder kosten tegen nieuwe worden geruild, uitsluitend in de op de verpakking vermelde maand, waarin de geldigheid eindigt.

Sera, die een lager serienummer dragen, komen niet meer voor ruiling in aanmerking en kunnen niet meer worden gebruikt.

Utrecht, 1 October 1928.

De directeur van het
Rijks-Serologisch Instituut,
ALDERSHOFF.

SPUTUMONDERZOEK BIJ BOOSAARDIGE LONGGEZWELLEN.

In no. 37 van dit *Tijdschrift* (15 September 1928) lees ik in een opstel van dr. M. W. MARSMAN over primair longgezwel, dat het niet gelukte in de sputa zijner patiënten door microscopisch onderzoek tumorcellen te vinden. MARSMAN geeft een overzicht van 15 patiënten met boosaardige longgezwellen; indien (wat ik uit zijn woorden meen te moeten opmaken) van alle patiënten het sputum microscopisch onderzocht is, dan geeft het geheel negatieve resultaat ten aanzien van tumor-

cellen hem zeker het recht te zeggen, dat daaruit blijkt, „dat de diagnose uit het sputumonderzoek slechts bij hooge uitzondering is te stellen”.

Mijn ervaring is een andere.

In jaargang 1918, Tweede Helft, no. 23 van dit *Tijdschrift* heb ik een overzicht gegeven van 23 door mij onderzochte gevallen van boosaardige longgezwollen, n.l. 7 sarcomen en 16 carcinomen. Van twee patiënten, beiden mannen, resp. 60 en 33 jaar, had ik gelegenheid het sputum te onderzoeken op tumorcellen. In *beide* gevallen viel dit onderzoek *positief* uit: ik vond duidelijke tumorvlokjes. Later heb ik nog een derde geval onderzocht, en ook daar vond ik in het sputum enkele zeer kleine vlokjes met duidelijke carcinoomstructuur.

Wellicht ben ik bijzonder gelukkig geweest, maar zulk een uitzondering, als MARSMAN het vinden van tumorelementen in het sputum noemt, is het dus zeker niet; het komt mij gewenscht voor daar de aandacht op te vestigen, omdat ik wel niet behoef te zeggen op hoe zekere basis de diagnose ineens door een duidelijk bewijzend microscopisch praeparaat gesteld wordt. Ik onderzoek in zulke gevallen het sputum zóó, dat ik het behandel als een curettement, d. w. z. ik fixeer het in een 10 pCt. oplossing van formaline in physiologische keukenzoutoplossing en schud flink; daarna gaat het achtereenvolgens in alcohol van 80 pCt., 90 pCt. tot alcohol absolut. en ten slotte in aether, waarna het sediment, ingesloten in celloïdine, op de gewone wijze wordt gesneden en gekleurd.

Dan wordt een groot aantal praeparaten zorgvuldig doorgekeken. Wordt niets gevonden, dan wordt het onderzoek, zoo mogelijk, nog eens herhaald.

Ik wil niet beweren, dat de resultaten geregeld zoo gunstig zullen zijn als in de drie bovengenoemde gevallen van mij; dezer dagen onderzocht ik bijv. het sputum van een van longkanker verdachten patiënt en vond niets van tumorcelvlokjes; het zal nu nog moeten blijken of hij inderdaad longkanker heeft; ook hoop ik in de gelegenheid te zijn het onderzoek nog eens te herhalen. Maar in allen gevalle acht ik de kans om bij lijdens aan longkanker door microscopisch onderzoek van het sputum een positieve diagnose te stellen, niet zoo ongunstig als dr. MARSMAN haar opgeeft, en stellig zou ik willen aanraden dat onderzoek niet te verzuimen.

Utrecht, 28 September 1928.

Prof. dr. R. DE JOSSELIN DE JONG.

DE RECLAMEREIS NAAR ZWITSERLAND.

De schandpaal is opgericht; bijna zijn de namen van zestig Nederlandsche artsen aan den paal gespijkerd door de verontwaardigde collega's van „Meer en Berg”. Toen ik het protest gelezen had dacht ik, of nu heusch die zestig Nederlandsche artsen, die bedoelde reis als een geschenk aanvaardden, zoo te kort schieten in algemeene ethica, want met speciaal „medische” ethica heeft dit weinig te maken. Wat is het geval?

De firma HOFFMANN noodigt zestig Nederlandsche assistenten uit om op haar kosten een reisje naar Zwitserland te maken en tevens de fabriek te zien. Nu lijkt mij dat laatste zeer belangrijk. In zoo'n fabriek is een goed wetenschappelijk laboratorium. Ik heb wel eens vaker gedacht over de vraag, hoe deze fabrieken aan hun specialité's komen en hoe die specialiseering van de verschillende firma's ontstaat. Ik zou dit *graag* zien, alleen uit utiliteitsoverwegingen blijf ik thuis. Nu kan men, als een dergelijk verzoek gedaan wordt, zeggen, dat men niets met die fabriek te doen wil hebben, dat de firma ons niets interesseert, dat men niet eenige verplichting aan zoo'n zaak wil hebben, enz. enz. en... men weigert om principieele redenen. Zij, die echter dit aanbod wel aannemen, bekijken een dergelijk aanbod ook en overwegen eveneens, of het ongepast is zoo'n reclamereis mede te maken. Zij stellen zich de vraag, of er verkeerde gevolgen uit kunnen voortvloeien. Ik heb bijv. in mijn zak een alleraardigst aanteekenboekje van de firma CARNICK. Een mooi schildpad-omhulsel houdt het boekje verborgen. Toch ben ik nog nooit in de verleiding geweest, iemand hormotone-tabletten voor te schrijven, die het niet noodig had. Op mijn schrijftafel staat voor mij een kalender; een omlijsting van leer omvat het maandblad, toch heb ik nog nimmer die firma, die mij dit schonk, daarvoor